

תמונת מצב בעזה מאת המתאם ההומניטרי

16 בינואר 2009, 17:00

"דרישתנו אינה מתייחסת רק לביטחון עובדי האו"ם, מתחמין, מבניו ושיירותיו, אך חשוב מכך, היא מתייחסת לאוכלוסייה האזרחית, לגברים, לנשים ולילדים שממשיכים להיהרג והיפצע בעימות הזה, בהיקף שאינו מקובל בשום קנה מידה, וכמובן היקף ההרס נמשך, כפי שניתן לצפות כאשר אזורים בנויים מותקפים בפגזי טנקים". ג'ון גינג, מנהל אונר"א ברצועת עזה.

המבצע הצבאי הישראלי נכנס ליומו העשירי. כוחות ישראל בים, באוויר וביבשה ממשיכים לכתר את האזורים המאוכלסים של רצועת עזה, העיר עזה ואיזורי צפון הרצועה עדיין מנותקים משאר הרצועה. הצבא הישראלי מצוי בצפון, במזרח, ובאזוריהגבול עם רפיח.

ההפצצות אתמול, ה-15 בינואר, היו המרוכזות ביותר עד כה, במיוחד בעיר עזה, בעוד כוחות ישראליים מתקדמים לעומק העיר. במהלך 48 השעות שקדמו לשעה 16:00 ב-16 בינואר, 142 פלסטינים נהרגו, מתוכם 48 ילדים. 455 פלסטינים נוספים נפצעו, מתוכם 145 ילדים.

אספקת מוצרים בסיסיים כמו מזון, גז לבישול, מים ודלק נותרה קריטית. מספר רב של אזרחים נותרו לכודים בבתיים בעוד אחרים מבקשים מקלט בבתייהן של משפחות מארחות או במקלטי החירום של אונר"א. מערכות המים, התברואה והחשמל נמצאות במצב קשה.

נתוני משרד הבריאות הפלסטיני מצביעים על כך שנוכח ל-16 בינואר, 1,155 פלסטינים נהרגו, מתוכם 370 ילדים ו-85 נשים. מספר הפצועים נאמד בלפחות 5,015 בני אדם, מתוכם, 1,745 ילדים ו-740 נשים. כמו כן, אומדן הפצועים שמצבם אנוש עומד על כ-400-500 בני אדם.

הגנה על אזרחים

הסכנה הנשקפת לאזרחים מתעצמת בשל העובדה שפלסטינים נמלטים לעבר האיזורים העירוניים הצפופים בעקבות אזהרות הצבא הישראלי לפנות את בתייהם. ב-15 לינואר חסו כ-700 פלסטינים במתחם אונר"א ו-500 בבית החולים אל-קודס של הסהר האדום הפלסטיני, שעה ששני המבנים הופגזו. שתי הקבוצות פונו למקלטי חירום אחרים.

יותר מ-20 גופות חולצו הבוקר מתל אל-הווא, זירת הקרבות הקשה ביותר ב-15 בינואר, לאחר נסיגת הכוחות הישראליים. חמושים פלסטינים המשיכו לירות טילים ופצצות מרגמה לעבר ישראל. לפי נתוני מד"א, מספר הנפגעים הישראליים עומד על ארבעה הרוגים ו-84 פצועים מאז ה-27 בדצמבר. תשעה חיילים נהרגו מאז ה-27 בדצמבר. נתוני OCHA אינם כוללים את נפגעי ההלם הישראליים והפלסטינים.

ביטחון הצוותים הרפואיים

לפי משרד הבריאות הפלסטיני, 13 חברי צוותים רפואיים נהרגו ו-22 נפצעו בעת מילוי תפקידם מאז ה-27 בדצמבר 2008. בנוסף לכך 16 אמבולנסים ו-16 מתקני בריאות ניזוקו מהפגזות ישירות או עקיפות, מאז ה-27 בדצמבר.

מקס גיילארד, המתאם ההומניטארי מטעם האו"ם בשטח הפלסטיני הכבוש, אמר ב-16 בינואר: "מצבם של בתי החולים, חברי הצוות הרפואי והפצועים ברצועת עזה מדאיג, והוא מתדרר. יש להגן על בתי החולים, ועליהם להישאר אזורים ניטראליים בכל מצב. יש לאפשר לאזרחים ולפצועים גישה לטיפול רפואי".

בריאות

בתי החולים, ובמיוחד היחידות לטיפול נמרץ, סובלים מעומס יתר בשל הזרם הנמשך של פצועי מלחמה. בשל תשומת הלב המובנת שניתנת לרפואת חירום, ארגון הבריאות העולמי חושש לרציפות הטיפול בחולים כרוניים ולבריאות הציבור הרחב ברצועת עזה. לפי סוכנות UNFPA, מדי יום נולדים ברצועת עזה בממוצע 150–170 תינוקות, מתוכם כ-25 נולדים בניתוחים קיסריים. מאז תחילת המבצע הצבאי הישראלי, עומד מספרם המשוער של התינוקות שנולדו על כ-3,570-3,150. הסוכנות מביעה חשש לגורל התינוקות והאימהות, בעקבות דיווחים על לידות טרם עת שניגרמו בשל ההלם והטראומה להן גורמות ההפגזות המתמשכות, ובשל חשיפת הפגים והילודים לתנאי היפותרמיה בשל חוסר אספקת חשמל.

מחסה

עדיין לא ניתן להעריך במדויק את מספרם הכולל של העקורים בתוך רצועת עזה, שכן רוב העקורים שוהים בבתי בני משפחה וחברים. חלוקתם של מוצרים סיוע בסיסיים, שאינם מוצרי מזון, למשפחות המארחות עקורים הינה מוגבלת בשל חוסר הביטחון המתמשך.

ב-15 בינואר, סוכנות אונר"א פתחה 8 מקלטי חירום חדשים ברצועת עזה במטרה לשכן בהם יותר מ-5,000 עקורים נוספים. יותר מ-45 אלף אנשים, בהם 25,200 ילדים לפחות, מצאו עד כה מחסה ב-49 מקלטי החירום. מקלטי אונר"א סובלים מתפוסת יתר משום שבכל מקלט שוהים כ-1,000 חוסים, וזאת בהשוואה ל-500 החוסים שהיו אמורים לשהות בכל מקלט, על פי תכונות ההיערכות המקוריות. ב-14 בינואר, ארגון WFP חילק שש טונות מעוקבות של עוגיות עתירות אנרגיה ל-15,514 החוסים במקלטי אונר"א בצפון הרצועה ול-13,770 החוסים במקלטים בנפת עזה.

מים ותברואה

ל-500 אלף פלסטינים ברצועת עזה עדיין אין גישה למים זורמים, שכן רשות המים העזתית CMWU עדיין לא קיבלה אישור מעבר בטוח לתיקון הנזק שנגרם לרשתות המים והביוב. הרשות עדיין לא הצליחה להעריך את היקף הנזק שנגרם למפעל לטיהור שופכין של העיר עזה. עדי ראייה מדווחים על זרם מי ביוב באורך של כק"מ ממפעל הטיהור. הרשות הצליחה לשלוח 2,000 ליטר דלק לבית לאהייה עבור המתקן לטיהור ביוב, משלוח זה אמור לאפשר תפקוד של המתקן במשך כשבוע. על פי הדיווחים, הביוב ממשיך לזרום ברחובות בית חאנון ובית לאהייה.

מזון

הגישה למוצרי מזון מהווה אתגר מרכזי עבור אוכלוסיית עזה בשל המצב הביטחוני, וגם עבור החקלאים שמתקשים לעבוק את שדותיהם ועבור התושבים המתקשים להגיע לחנויות. המחסור בשטורות מזומנים גורם לכך שהתושבים לא מסוגלים לשלם עבור המלאי המצומצם שנמצא בשווקים. חלוקת המזון דורשת זמן. לאוכלוסיות הפגיעות. יכולתן של משפחות פגיעות במיוחד להשיג מזון נפגעת משום שרבות מהן חוששת לצאת מביתהן ולהגיע למרכזי החלוקה של אונר"א. אונר"א הפעילה שבעה מתוך עשרת מרכזי החלוקה שלה ב-15 בינואר, וחילקה משלוחי מזון ל-40 משפחות, מזון חולק ל-656 משפחות נוספות כדי להיענות לצרכי חירום.

2 המשרד לתאום ההומניטארי של האו"ם – OCHA

ת.ד. 38172 ירושלים, טל: 02 – 582 5853 /9962 ochaopt@un.org www.ochaopt.org

ארגון WFP לא חילק ב-15 בינואר משלוחי מזון. ב-14 בינואר חילק הארגון 5,600 לחם, מתוכם חולקו 1,800 ק"ג לחם ביבת חאנון ו-2,400 ק"ג בבית לאהייה. מאז ה-27 בדצמבר ארגון WFP הצליח להכניס 3,552 טון מעוקב של מזון לתוך רצועת עזה. מחסני WFP מאחסנים כעת 4,400 טון מעוקב מוצרי מזון התופסים כ-75 אחוזים מקיבולת המחסנים. לארגון יש כעת גישה ל-66 אחוזים בלבד מהמלאי הקיים בשל המצב הביטחוני. המגבלות הנוכחיות על יכולתו של הארגון לצייד את המחסנים כוללות את המגבלות על הכנסת במזון לרצועה (בכל הקשור לעומס במעבר כרם שלום) טשינוע הסחורה בין המעברים למחסנים ולמרכזי החלוקה בשל המצב הביטחוני.

חשמל

למרות שאספקת החשמל רשמה יגדול כתוצאה מתיקונים ומחזרתה לתפקוד חלקי של תחנת החשמל העזתית, במרבית הבתים עדיין אין חשמל בשל הנזק שנגרם למערכת (קווי חשמל מקומיים). ב-15 בינואר, שני קווים המוליכים חשמל מישראל ניזוקו, וקווים נפגעו בשלושה מקומות. תחנת החשמל עדיין מתפקדת, ואולם חשמל מנפת גזה תוכל למרכז הרצועה ולחאן יונס בשל חוסר היכולת לספק חשמל לבתים בעיר עזה. כתוצאה מכך, בעוד שהתושבים בנפת עזה מקבלים אספקת חשמל מצומצמת מאז ה-15 בינואר, האוכלוסיה במרכז עזה ובחאן יונס מקבלת כעת אספקת חשמל סבירה.

מזומנים ונזילות

עדיין מוטלות מגבלות על העברת מזומנים בין הבנקים הפלסטינים בגדה המערבית לשותפיהם בעזה. הגבלות אלה מנעו מהרש"פ בגדה המערבית לשלם משכורות חיוניות והטבות לעובדי השירות הציבורי של הרש"פ, ומנעו מהבנקים לתפקד. זאת ועוד, הדבר עיכב את תשלום משכורות עובדי אונר"א ואת התשלום לתוכניות המיועדות לסייע לתושבים הנמצאים במצוקה הקשה ביותר (94 אלף מוטבים).

גישה בתוך רצועת עזה

הגישה בין צפון הרצועה לשאר חלקי הרצועה אפשרית רק דרך כביש החוף שעובר ממערב למקום בו שכנה ההתנחלות נצרים, הגישה מוגבלת למקרים הומניטריים בלבד (ובכלל זה מעבר אמבולנסים), לאחר תיאום מול הרשויות הישראליות. ב-15 בינואר הרגיעה ההומניטרית הווארכה לארבע שעות, וב-16 בינואר הופעלה הרגיעה ההומניטרית בין 10:00-14:00.

המעברים

רק מעבר כרם שלום ומעבר רפיח היו פתוחים במהלך ה-15 בינואר. בתאריך זה התאפשרה כניסתן של 69 משאיות לרצועת עזה, ביניהן 39 משאיות שמטעניהן יועדו לסוכנויות הסיוע. במעבר רפיח נכנסו 15 משאיות עמוסות מזון, ואספקה כללית ורפואית, לצידם של חמישה רופאים. תאגיד הדלק הפלסטיני דיווח שמשרדיו בנחל עוז נפגעו קשות ב-15 בינואר ע"י בולדוזרים ישראלים. מתקני אגירת הנפט לא ניזוקו.

גם ב-14 בינואר נפתחו רק מעברי כרם שלום ורפיח. 102 משאיות, מתוכן 36 משאיות שנועדו לסוכנויות הסיוע, עברו במעבר כרם שלום, בנוסף לכ-15 אלף ליטר דלק תעשייתי, שיועד לתחנת החשמל, הועבר גם כן דרך כרם שלום. 12 משאיות נוספות עמוסות באספקה כללית ורפואית עברו לתוך הרצועה דרך מעבר רפיח. 38 מקרים רפואיים פונו דרך מעבר רפיח ו-18 אמבולנסים של הסהר האדום המצרי נכנסו לרצועת עזה לסייע בהגברת קצב פינוי המקרים הרפואיים המפונים.

בדצמבר 2005, לפני הבחירות הכלליות למועצה הפלסטינית המחוקקת, נכנסו לעזה מדי יום 631 משאיות בממוצע. במאי 2007, לפני השתלטות חמאס על הרצועה, ירד נתון זה ל-475 משאיות בלבד, והמשיך לצנוח עד שהגיע ל-23 משאיות ביום, בממוצע, בנובמבר 2008. מאז ה-27 בדצמבר עברו דרך מעבר כרם שלום 73 משאיות בממוצע מדי יום.

מימון

את תוכנית התגובה הראשונה ורשימה של הצרכים המידיים הזקוקים למימון ניתן לקרוא באופן מקוון באתר:
http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_gaza_crisis_cap_funding_2009_english.pdf

צרכים בעדיפות עליונה

הגנה על אזרחים: אזרחים, ובמיוחד ילדים המהווים 56 אחוזים מאוכלוסית עזה, משלמים את מחיר האלימות. בתור אחד האזורים הצפופים ביותר בעולם, אזרחים נוספים נתונים בסכנת פציעה או מוות ככל שהעימות ממשיך. על הצדדים השונים בעימות לעמוד בנורמות שקובע החוק ההומניטארי הבינלאומי, ובעיקר עיקרון ההבחנה ועיקרון המידתיות.

גישת אמבולנסים וצוותי סיוע: מספר לא ידוע של הרוגים, פצועים ולכודים נותרו קבורים בין הריבות הבתים שהופגזו ובאזורים בהם נמשכת האלימות. בשל התקפות על אמבולנסים, הצוות הרפואי חושש מלהגיע לאזורים אלה. פינוי הפצועים ומעבר בטוח לאמבולנסים ולצוותים הרפואיים הינם עקרונות מהותיים של המשפט ההומניטארי הבינלאומי ויש לקיימם בכל זמן.

פתיחת המעברים: יש להגדיל את מספר המטענים שכניסתם מתאפשרת לתוך הרצועה. יש לפתוח בדחיפות מעברים נוספים, ובכלל זה יש לפתוח את מסוף קרני לצורך העברת כמות חיטה גדולה.

חשמל: אספקת החשמל הינה נחוצה לתפקוד השירותים השונים ברצועת עזה, ובמיוחד שירותי הבריאות, המים והתברואה. הגנרטורים שנועדו לגיבוי אינן אמורים לתפקד יותר מ-8 שעות ביום, ואינם אמינים לאחר תפקוד ארוך וממושך. למרות שנעשו מאמצים לתקן קווי שניזוקו, להביא שני חשמל חלופיים ולאפשר את תיקון השנאים שנפגעו, יש לעשות הרבה יותר בתחום זה.

אספקת דלק: נחוץ להעביר דלק תעשייתי לתחנת הכוח של עזה, שנסגרה ב-30 בדצמבר אך חזרה לתפקוד חלקי ב-10 בינואר. נחוץ שמסוף נחל עוז ישאר פתוח שכן מדובר במסוף היחיד המסוגל להזרים את כמות הדלק הדרושה לאתחול התחנה ולתפקודה השוטף, וכמו כן לחידוש מלאי הדלקים השונים הנחוצים ברצועה. כמו כן יש לאפשר את חלוקת הדלק ליעדיו. יש לאפשר את חלוקת הדלק ליעדיו.

תזרים המזומנים נותר בעדיפות עליונה. עד כה לא יובאו מזומנים לרצועת עזה והם והמזומן נחוץ בדחיפות. יש לגבש מערכת שתבטיח העברות כספים קבועות ומחזוריות ותאפשר את העברת המזומן הנחוץ – לא רק כדי לאפשר לארגוני הסיוע לספק את הסיוע ההומניטארי, שהינו נחוץ ביותר, אלא גם כדי לשלם משכורות לעובדי הרש"פ. ללא מערכת בנקאית מתקדמת ברצועת עזה יפגעו סיכויי ההצלחה של מאמצי השיקום.